EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.10.2015.
COM(2015) 516 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Gada ziņojums, kas paredzēts Regulā (ES) Nr. 1233/2011, par Komisijas veiktajām sarunām eksporta kredītu jomā

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Gada ziņojums, kas paredzēts Regulā (ES) Nr. 1233/2011, par Komisijas veiktajām sarunām eksporta kredītu jomā

1. Ievads

Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulas (ES) Nr. 1233/2011 par dažu pamatnostādņu piemērošanu oficiāli atbalstītu eksporta kredītu jomā un ar ko atceļ Padomes Lēmumus 2001/76/EK un 2001/77/EK[1] I pielikumā paredzēts, ka Eiropas Komisija "atbilstoši tās kompetencei sniedz Eiropas Parlamentam gada ziņojumu par veiktajām sarunām, attiecībā uz kurām Komisijai ir sarunu vešanas atļauja dažādos starptautiskos sadarbības forumos, lai noteiktu pasaules standartus oficiāli atbalstītu eksporta kredītu jomā".

Šis ziņojums attiecas uz laikposmu no 2014. gada marta līdz 2015. gada jūnijam.

2. Galvenās norises eksporta kredītu jomā pārskata periodā

Šajā politikas jomā lielākā daļa Komisijas sarunu joprojām notiek Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) eksporta kredītu komitejās. Ziņojuma tapšanas laikā ESAO joprojām ir vienīgā starptautiskā organizācija, kas ir izstrādājusi detalizētus tehniskos noteikumus par eksporta kredītiem. Atbilstoši pienākumam vest tirdzniecības sarunas Eiropas Komisija pārstāv Eiropas Savienību visās sarunās, kas skar **ESAO Vienošanos par oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem**[2] un tās **nozares vienošanās** (kuras attiecas uz īpašiem finansēšanas noteikumiem konkrētām rūpniecības nozarēm), proti:

- Nozares vienošanos par eksporta kredītiem kuģiem,
- Nozares vienošanos par eksporta kredītiem atomelektrostacijām,
- Nozares vienošanos par eksporta kredītiem civilās aviācijas gaisa kuģiem,
- Nozares vienošanos par eksporta kredītiem atjaunojamo energoresursu, klimata pārmaiņu mazināšanas un ūdenssaimniecības projektiem,
- Nozares vienošanos par eksporta kredītiem dzelzceļa infrastruktūrai.

Vienošanās arī ietver atsevišķus noteikumus par konkrētu kategoriju darījumiem (piemēram, īpašs pielikums par projektu finansēšanu). Lai nodrošinātu atbilstošu papildināmības līmeni starp eksporta kredītiem un atbalstu tirdzniecības jomā, Vienošanās paredz arī vairākus saistītā atbalsta noteikumus.

ESAO Vienošanās pamatā ir ideja izveidot neformālu forumu, kurā galvenie eksporta kredītu sniedzēji ne vien vienojas par noteikumiem, kas nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus to attiecīgajām programmām, bet arī nodrošina pienācīgu informācijas apmaiņas un pārredzamības līmeni attiecībā uz to eksporta kredītu darījumiem. Šī pamatideja gadu gaitā ir

[1]. OV L 326, 8.12.2011., 45. lpp.

[2] "Vienošanās" ir t. s. džentlmeņu vienošanās starp ES, ASV, Kanādu, Japānu, Koreju, Norvēģiju, Šveici, Jaunzēlandi un Austrāliju. Tā darbojas kopš 1978. gada, un tās galvenais mērķis ir nodrošināt līdzvērtīgus konkurences apstākļus tās dalībnieku eksporta kredītu programmām. Vienošanās un tās grozījumi ir regulāri iestrādāti ES tiesību aktos.

pierādījusi savu vērtību. Nav bijis nepieciešams izveidot stingrāk reglamentētu instrumentu (tādu, kas līdzinās PTO strīdu izšķiršanas sistēmai) potenciālo konfliktu risināšanai šajā starptautiskās tirdzniecības jomā.

ESAO Vienošanās vēsturi var uzskatīt par veiksmes stāstu, taču šā instrumenta efektivitātes galvenais elements acīmredzami ir bijis tas, ka tās locekļi ir ilgu laiku pārstāvējuši visu pasaules eksporta kredītu kopienu. Tomēr šis aspekts pēdējos gados ir būtiski mainījies. Eksporta kredītu jomā ir parādījušies daudzi jauni dalībnieki: Ķīna, Brazīlija, Indija, Krievijas Federācija un Dienvidāfrika, ja minam tikai svarīgākos. Diezgan daudzi no tiem ir izrādījuši ļoti rezervētu attieksmi pret visiem aicinājumiem kļūt par ESAO Vienošanās dalībniekiem[3].

ESAO joprojām ir svarīgākā platforma, kas ļauj vienoties par eksporta kredītu noteikumiem un uzraudzīt tos deviņu iepriekš minēto dalībnieku vidū. Tā kā ESAO Vienošanās vairākus gadu desmitus ir bijis vienīgais starptautiska līmeņa tehnisko noteikumu kopums par eksporta kredītiem, ESAO ir arī izkopusi iespaidīgu īpašu institucionālu zinātību šajā politikas jomā.

Taču, tā kā jauno eksporta kredītu sniedzēju, kas nav ESAO dalībvalstis, nozīme pieaug, centieni tos integrēt jaunā starptautisku eksporta kredīta noteikumu kopumā ir kļuvuši par būtisku prioritāti. Pārskata periodā **Eksporta kredītu starptautiskā darba grupa (SDG)[4]** ir turpinājusi būt par svarīgāko forumu, kurā risinās dialogs ar eksporta kredītu sniedzējiem, kas nav ESAO dalībvalstis. Kaut SDG darbība joprojām ir sākumposmā, tā ir kļuvusi par patiesu otro forumu, kurā Komisija var pārstāvēt ES starptautiskās sarunās par eksporta kredīta jautājumiem (sīkāku informāciju sk. 3. iedaļā).

Vienlaikus pārskata periodā ir turpinājusies darbība ESAO (sīkāku informāciju sk. 4. iedaļā).

3. Eksporta kredītu starptautiskā darba grupa

Pārskata periodā SDG ir noturējusi **šādas oficiālas sanāksmes**: 5. oficiālā sanāksme 2014. gada maijā Vašingtonā, 6. oficiālā sanāksme 2014. gada septembrī Pekinā, 7. oficiālā sanāksme 2015. gada februārī Briselē un 8. oficiālā sanāksme 2015. gada maijā Brazīlijā.

Šī regulārā sanāksmju norise jau parāda to, ka SDG darbs ir regulārs process, – un to nevarēja uzskatīt par pašsaprotamu tad, kad pirms diviem gadiem šī iniciatīva tika sākta. Grupa **līdz šim nav bijusi pārāk stingri organizēta** (nav pastāvīga priekšsēdētāja, atrašanās vietas vai sekretariāta), kas pagaidām nav radījis lielas problēmas. Šajā sakarībā jāņem vērā to SDG locekļu, kam ir neliela pieredze vai nav pieredzes līdzīgos forumos, situācija. Taču ar laiku, ja

[3] Tas īpaši attiecas uz Ķīnu un Indiju. Īpašā situācijā ir Brazīlija, kura ir tikai Nozares vienošanās par eksporta kredītiem civilās aviācijas gaisa kuģiem dalībniece, bet nav paudusi interesi kļūt par vispārīgās Vienošanās dalībnieci.

[4] Eksporta kredītu starptautiskā darba grupa (SDG) tika izveidota, pamatojoties uz ASV prezidenta Obamas un toreizējā Ķīnas premjerministra vietnieka Sji Dziņpina divpusējo iniciatīvu 2012. gadā. SDG ir 18 locekļi (visi deviņi ESAO Vienošanās dalībnieki – ES, ASV, Kanāda, Japāna, Koreja, Norvēģija, Šveice, Austrālija un Jaunzēlande –, kā arī Ķīna, Brazīlija, Indija, Krievijas Federācija, Dienvidāfrika, Indonēzija, Malaizija, Turcija un Izraēla). SDG ilgtermiņa mērķis ir vienoties par jauniem daudzpusējiem noteikumiem par eksporta kredītiem. Ir izveidota koordinācijas grupa, kurā ietilpst ASV, Ķīna, ES un Brazīlija. Četras tās locekles rotācijas kārtībā organizē un vada SDG sanāksmes.

SDG diskusijas kļūs tehniskākas un sarežģītākas, būs noteikti jāatgriežas pie jautājuma par grupas institucionālo struktūru.

Kā minēts iepriekšējā ziņojumā, pēc 4. oficiālās sanāksmes Brazīlijā dalībnieki nonāca pie vispārīga secinājuma, ka pieeja, kas izmantota procesa darbības pirmajā gadā – proti, atsevišķu SDG dalībnieku esošo eksporta kredītu sistēmu un prakses salīdzināšana –, ir sevi izsmēlusi. Tāpēc, sākot ar **5. oficiālo SDG sanāksmi (Vašingtonā 2014. gada 20.–22. maijā)**, grupa iesāka jaunu darba posmu, kurā notiek tekstā balstītas diskusijas par divām rūpniecības nozarēm[5], kuras SDG ir vienojusies analizēt sīkāk pirms pāriešanas pie patiesas diskusijas par to, kā varētu izskatīties nākotnes horizontālais eksporta kredītu noteikumu kopums (t. i., tāds, kas ir piemērojams eksporta kredītu darījumiem vispār). Šīm SDG darba metožu izmaiņām bija ļoti pozitīva un dinamiskumu veicinoša ietekme uz visu procesu – ietekme, kas kļuva redzama jau Vašingtonas sanāksmē. Ķīnas delegācija no paša sākuma atbalstīja šo jauno pieeju, lai gan tā skaidri norādīja, ka ir instruēta neiesaistīties diskusijā par dažiem svarīgiem jautājumiem – prēmijām, procentu likmēm un pārredzamību –, kamēr SDG nav pārgājusi uz horizontālo sarunu posmu.

Neraugoties uz šo nosacījumu, turpmākās sanāksmes bija samērā konstruktīvas. **6. oficiālā sanāksme 2014. gada 25. un 26. septembrī** notika **Pekinā**, Ķīnā. Lai gan prēmijas, procentu likmes un pārredzamības jautājumi netika apspriesti oficiālajās diskusijās, SDG delegācijas iesaistījās produktīvās diskusijās par citiem tehniskiem jautājumiem (piemēram, maksimālie atmaksas termiņi, maksimālais oficiālais atbalsts, vietējās izmaksas, kreditēšanas termiņa sākuma noteikšana, atmaksas shēmas, eksporta kredītu spēkā esības laiks). Jāatgādina, ka daudzu Eiropas eksportētāju vidū bieži radījusi bažas Ķīnas eksporta kredītu sniedzēju prakse noteikt daudz ilgākus atmaksas termiņus, nekā tos nosaka ESAO Vienošanās dalībnieki. Tāpēc ļoti atzinīgi vērtējams tas, ka SDG jau ir sākta nopietna diskusija par šo tēmu.

7. oficiālo SDG sanāksmi organizēja Eiropas Savienība **Briselē 2015. gada 3.–5. februārī.** ES pieeja, rīkojot šo sanāksmi, bija ne tikai tekstā balstītu diskusiju turpināšana par kuģubūves un medicīnas aprīkojuma nozari, bet arī – mēģinot ļaut grupai pārrunāt arī tos jautājumus, kurus dažas delegācijas pagaidām nevarēja oficiāli apspriest, – ESAO ekspertu uzaicināšana, kuri sniedza tehniskus priekšlasījumus par to, kā saskaņā ar ESAO Vienošanos tiek organizēta atsevišķu eksporta kredītu darījumu prēmiju noteikšana, procentu likmes un paziņojumi. Notika arī PTO un ESAO ekspertu priekšlasījumi par tiesiskajām attiecībām starp ESAO Vienošanos un PTO Nolīgumu par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem. Šī pieeja, kuru kopumā atzinīgi novērtēja citas delegācijas, arī ļāva pragmatiskā veidā izmantot ilggadējo pieredzi, kas īpaši ESAO ir eksporta kredītu jomā. ES arī organizēja īpašu tehnisko sanāksmi, kas tika veltīta nākotnes nozaru noteikumu, kas attiecas uz eksporta kredītiem kuģubūvei, iespējamajai darbības jomai.

8. oficiālajā SDG sanāksmē, kuru **Brazīlijā 2015. gada 19.–21. maijā** rīkoja Brazīlija, tika sperts **milzīgs solis uz priekšu**. SDG dalībnieki vienojās, ka sarunas par nozarēm ir pietiekami pavirzījušās uz priekšu, lai varētu sākt pienācīgi apspriest vispārīgu, horizontālu noteikumu sistēmu, kas piemērojama eksporta kredītu darījumiem vispār. Šis svarīgais lēmums iezīmē pāreju uz jaunu posmu SDG darbā un ir ilggadējas ASV un ES prasības rezultāts. Tas ir skaidrs un atzinīgi vērtējams rādītājs, ka grupas darbs ir panācis būtisku progresu. Tajā pašā laikā šis jaunais SDG posms radīs arī jaunas problēmas. Grupas diskusijas

[5] Kuģubūves nozare un medicīnas aprīkojuma nozare.

kļūs vēl tehniskākas un sarežģītākas, jo dienaskārtībā tiks pilnībā iekļauti tādi grūti risināmi jautājumi kā prēmiju noteikšana un procentu likmes. Turklāt būs nepieciešams palielināt grupas institucionālās struktūras efektivitāti, tādējādi būtisks ieguvums būtu pastāvīga priekšsēdētāja izvirzīšana.

9. SDG sanāksmi organizēs ASV 2015. gada oktobrī, un tā tiks veltīta faktiskai pārejas ieviešanai uz jauno horizontālo sarunu posmu. ES pilnībā atbalstīs ASV šajā jautājumā.

Kopumā, kaut arī SDG bija sarežģīts darba sākums, process ir stabilizējies un notiek pareizajā virzienā. Nākamajā posmā acīmredzot būs vajadzīgi turpmāki pūliņi, bet šajā posmā šķiet pilnībā pamatoti turpināt ieguldīt SDG kā nozīmīgā forumā, kas ļautu iesaistīt arī svarīgākos eksporta kredītu sniedzējus, kuri nav ESAO dalībvalstis.

4. Norises ESAO pārskata periodā

Pārskata periodā sarežģītākās un pretrunīgākās diskusijas ESAO eksporta kredītu komitejās bija par **eksporta kredītu un fosilā kurināmā** tēmu, īpaši saistībā ar **ogļu elektrostaciju finansēšanu**. ESAO Padome savā 2014. gada Ministru deklarācijā par klimata pārmaiņām (2014. gada 6.–7. maijs) norāda, ka turpmāka darba īstenošanai paredzēto līdzekļu vidū ir arī diskusiju turpināšana par to, "kā eksporta kredīti var sekmēt mūsu kopīgo mērķi – risināt ar klimata pārmaiņām saistītos jautājumus". Iepriekšējā gadā par šo jautājumu ESAO ir notikušas intensīvas diskusijas, kuras "Priekšsēdētāja izstrādātajā sistēmā eksporta kredītiem un klimata pārmaiņām" tika noteiktas par prioritāti eksporta kredītu 2014. un 2015. gada sanāksmēs. Tā kā Eiropas Savienībai ir jāmēģina nodrošināt to, ka tās eksporta kredītu politika dod ieguldījumu tās mērķu sasniegšanā klimata pārmaiņu politikas jomā, Eiropas Komisija ir pilnībā atbalstījusi ESAO attiecīgos centienus. ESAO 2015. gada aprīlī publicēja "Pārskatītu priekšsēdētāja priekšlikumu", kuram būs nozīmīga loma turpmākajās diskusijās ESAO līmenī. Pašlaik Komisija gatavo priekšlikumu Padomei nolūkā noteikt ES nostāju par priekšsēdētāja priekšlikumu. Būtu ļoti vēlams, lai ESAO varētu nonākt līdz pozitīvam secinājumam par šīm diskusijām savlaicīgi – līdz ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām pušu 21. konferencei (Parīzē no 2015. gada 30. novembra līdz 12. decembrim).

Apspriežot citu tematu, kas saistīts ar klimata pārmaiņām, ESAO dalībnieki 2015. gada jūnijā darba grupas līmenī panāca iepriekšēju konsensu par noteikumiem par **eksporta kredītiem un enerģētikas viedtīkliem**. No ES puses šī vienošanās ir atkarīga no Padomes lēmuma pieņemšanas saskaņā ar 218. panta 9. punktu.

Attiecībā uz citām norisēm Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā jāatgādina, ka 2013. gada novembrī ESAO Vienošanās dalībnieki vienojās par **Nozares vienošanos par eksporta kredītiem dzelzceļa infrastruktūrai.** Tas ir bijis būtisks ES mērķis, taču, lai iegūtu arī tādu dalībnieku piekrišanu attiecībā uz šo vienošanos, kuriem nav lielas komerciālas intereses šajā jomā, nācās piekāpties vairākos būtiskos jautājumos. Tā kā 2014. gadā sarunu vide attīstījās labvēlīgi, ESAO dalībnieki varēja pārskatīt nozares vienošanos par eksporta kredītiem dzelzceļa infrastruktūrai un vienoties būtiski **samazināt ierobežojumus dažos ierobežojošos noteikumos**.

Pārskata periodā joprojām tika īstenota **2011. gada ESAO Nozares vienošanās par eksporta kredītiem civilās aviācijas gaisa kuģiem**. Minētās vienošanās darbību var skatīt kā

veiksmīgu, jo pēc četriem īstenošanas gadiem neradās nekādi būtiski argumenti par labu pamatīgai pārskatīšanai (kas formāli būtu iespējama 2015. gadā) un ESAO dalībnieki vienojās atlikt šo jautājumu līdz 2019. gadam.
Pārskata periodā tika veikts arī turpmāks darbs saistībā ar **ESAO Vienošanās noteikumu par procentu likmēm** pārskatīšanu, kā arī saistībā ar **prēmiju sistēmu ESAO valstīm ar augstu ienākumu līmeni**, taču šim darbam vēl nav galīgā rezultāta.

Komisija pienācīgi informēs Eiropas Parlamentu par jaunām norisēm.